

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**ЗВІТ
ЦЕНТРУ ЯКОСТІ ОСВІТИ
ПРО СТАН ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ В
РІВНЕНСЬКОМУ ДЕРЖАВНОМУ ГУМАНІТАРНОМУ
УНІВЕРСИТЕТІ У 2021/2022 НАВЧАЛЬНОМУ РОЦІ**

Рівне-2022

1. Зміст та основні напрями внутрішнього забезпечення якості вищої освіти в Рівненському державному гуманітарному університеті

Забезпечення якості вищої освіти в Рівненському державному гуманітарному університеті (далі – РДГУ) здійснюється на підставі норм Закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556- VII, Статуту РДГУ, з урахуванням вимог, викладених в Ліцензійних умовах провадження освітньої діяльності закладів освіти та в Методичних рекомендаціях щодо розроблення стандартів вищої освіти, відповідно до Положення про систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти у Рівненському державному гуманітарному університеті (https://www.rshu.edu.ua/images/navch/pol_pro_sist_vnutr_zab_yak_osv.pdf), згідно з яким передбачено такі процедури і заходи:

- розроблення й оновлення нормативно-методичної бази забезпечення якості вищої освіти та освітньої діяльності в РДГУ;
- удосконалення процедур забезпечення якості освіти;
- сприяння формуванню академічної культури якості в РДГУ;
- організація і здійснення моніторингу якості вищої освіти та освітньої діяльності;
- періодичний аналіз та перегляд освітніх програм, навчальних планів, робочих програм навчальних дисциплін на предмет їх відповідності вимогам ринку праці, потребам здобувачів вищої освіти;
- організація опитувань учасників освітнього процесу з питань якості реалізації освітніх програм;
- забезпечення ефективної системи виявлення академічного плагіату та його запобігання у наукових працях працівників Університету і здобувачів вищої освіти;
- інформування усіх зацікавлених сторін про стан якості освіти й освітньої діяльності Університету через інформаційні ресурси;
- формування на підставі моніторингових досліджень рекомендацій щодо управлінських рішень з підвищення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти.

2. Нормативне забезпечення якості вищої освіти та освітньої діяльності в РДГУ

Упродовж 2021/2022 навчального року було апробовано новий алгоритм рейтингування науково-педагогічних працівників РДГУ, запропонований у Положенні про рейтингове оцінювання діяльності науково-педагогічних працівників Рівненського державного гуманітарного університету, затвердженому рішенням вченої ради 30.06.2021 р. (протокол № 06).

Аналіз ходу та результатів рейтингового оцінювання, зауважень та пропозицій науково-педагогічних працівників щодо його критеріїв, проведений працівниками Центру якості освіти та членами навчально-методичної ради РДГУ, призвів до висновку про ефективність охарактеризованого пілотного впровадження і водночас – про певну недосконалість показників рейтингу (протокол засідання навчально-методичної ради від 24.05.2022 р. № 3-2022). Відповідно було прийнято рішення про доцільність подання і розгляду додаткових пропозицій від науково-педагогічних працівників щодо змісту та оцінки показників рейтингу, їх опрацювання експертною комісією РДГУ з визначення рейтингів науково-педагогічних працівників і внесення на цій основі відповідних змін до Положення про рейтингове оцінювання діяльності науково-педагогічних працівників Рівненського державного гуманітарного університету.

Така робота була здійснена впродовж травня-червня 2022 року, пропозиції щодо змін винесені на розгляд працівників РДГУ.

3. Методичний супровід системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти в РДГУ

Упродовж 2021/2022 року було реалізовано низку заходів, спрямованих на вдосконалення методичного супроводу системи внутрішнього забезпечення якості освіти в умовах карантину та під час повномасштабної війни.

Центром якості освіти було розроблено анкети для опитування здобувачів вищої освіти та науково-педагогічних працівників щодо організації освітнього процесу в умовах війни. Питання цих анкет склалися з метою з'ясування особливостей освітнього процесу у воєнний час, виявлення його проблем і охоплюють комплекс актуальних проблем стосовно можливостей навчатись і працювати у тій ситуації, в якій знаходяться респонденти, особливостей їхнього психологічного стану, впливу такого стану на мотивацію й ефективність діяльності (навчальної, викладацької), особливостей підтримки здобувачів вищої освіти в університеті, якості дистанційного навчання та його результатів (з погляду здобувачів вищої освіти та науково-педагогічних працівників). До змісту анкет також увійшли питання, які допомагають виявити ставлення здобувачів вищої освіти та науково-педагогічних працівників до нових умов навчання; виокремити труднощі, з якими стикаються учасники освітнього процесу у воєнний час.

Анкети розміщено на вебсайті РДГУ в google-формах, що уможливило оперативний та оптимальний зворотний зв'язок з усіма категоріями респондентів (<http://rshu.edu.ua/tematyka-opytuvannia-zmist-anket>).

Протягом звітного періоду продовжувалась робота з удосконалення системи щорічної експертизи освітніх програм, що здійснюється відповідно до «Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти» (2019), висновків експертних комісій НАЗЯВО, зроблених під час акредитації освітніх програм у 2020-2021 роках, пропозицій членів експертної комісії Університету з перевірки якості освітніх програм:

- складено план перегляду освітніх програм та оновлено склад експертної комісії з перевірки якості освітніх програм (голова – проф. Сойчук Р. Л.);
- удосконалено алгоритм та методику перевірки освітніх програм, який передбачає заповнення спеціальних форм (актів експертизи) через доступ гарантів освітніх програм та експертів до google-диска (проф. Войтович І. С., проф. Сойчук Р. Л.);
- проведено засідання навчально-методичної комісії за результатами експертизи освітніх програм.

4. Моніторинг якості вищої освіти та освітньої діяльності в РДГУ

У відповідності до «Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освіти у Рівненському державному гуманітарному університеті» упродовж звітного періоду в РДГУ проводився системний моніторинг якості вищої освіти та освітньої діяльності за такими напрямками:

1. Оцінювання якості освітніх програм

З цією метою була проведена експертиза освітніх програм на 2022/23 навчальний рік (голова комісії проф. Р. Л. Сойчук; протокол засідання навчально-методичної ради №1-2022 від 26.01. 2022 р.), після чого вони були затверджені на засіданні вченої ради (протокол № 1 від 27.01. 2022 р.) і розміщені на вебсайті РДГУ.

Експертиза здійснювалась на підставі «Положення про експертизу освітніх програм та навчальних планів у Рівненському державному гуманітарному

університеті» (https://www.rshu.edu.ua/images/nmr/pol_ekspert_op_2019.pdf) стосовно 135 програм, з яких:

72 освітні програми для підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня;

53 освітні програми для підготовки фахівців другого (магістерського) рівня.

Рекомендовані експертами зміни вносились в освітні програми та відповідні робочі навчальні плани з урахуванням положень, викладених у стандартах вищої освіти, вимог ринку праці та освітніх потреб здобувачів вищої освіти.

В РДГУ забезпечена можливість індивідуального вибору вибіркових дисциплін, зазначених в освітньо-професійних програмах та навчальних планах.

Виконання освітніх програм та навчальних планів постійно контролюється з боку кафедр, деканатів факультетів, директорату інституту мистецтв, навчального відділу, ректорату. Графіки освітнього процесу формуються з орієнтацією на модульне та дистанційне навчання.

Якість освітніх програм була підтверджена успішною акредитацією, що була проведена впродовж звітнього періоду:

Освітньо-наукові програми:

Освітні, педагогічні науки

Освітньо-професійні програми другого (магістерського) рівня:

Середня освіта (Природничі науки)

Професійна освіта (Цифрові технології)

Менеджмент соціокультурної діяльності

Менеджмент

Педагогіка вищої школи

Управління навчальним закладом

Освітньо-професійні програми першого (бакалаврського) рівня:

Спеціальна освіта. Логопедія

Фізична терапія

2. Оцінювання якості освітнього процесу

Освітній процес в РДГУ спрямований на забезпечення якості вищої освіти у контексті виконання завдань з реформування освітньої діяльності в умовах карантину через пандемію covid-19 та під час повномасштабної війни в Україні. Нормативною базою для їх реалізації є закони України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про правовий режим воєнного стану»; постанови Кабінету Міністрів України «Про ліцензування діяльності з надання освітніх послуг», «Про затвердження Положення про підготовку науково-педагогічних і наукових кадрів», «Питання стипендіального забезпечення», «Про затвердження Переліку платних послуг, які можуть надаватися навчальними закладами, іншими установами та закладами системи освіти, що належать до державної і комунальної форми власності», «Про Порядок працевлаштування випускників вищих навчальних закладів, підготовка яких здійснювалася за державним замовленням», «Про підготовку фахівців для роботи в сільській місцевості»; Статут Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти; Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в європейському просторі вищої освіти; накази і листи Міністерства освіти і науки України щодо організації освітнього процесу в умовах карантину та у воєнних умовах.

Питання забезпечення якості вищої освіти та освітньої діяльності виносились на обговорення засідань кафедр, навчально-методичних рад факультетів та інституту мистецтв, навчально-методичної ради РДГУ, вчених рад факультетів та інституту мистецтв, вченої ради і ректорату РДГУ.

Серед них:

- підвищення рівнів готовності науково-педагогічних працівників до розроблення та використання інтернет-ресурсів під час викладання навчальних

дисциплін, підготовки курсових та кваліфікаційних робіт, організації практики та проведення контрольних заходів;

- удосконалення механізмів академічної комунікації;
- підвищення ефективності використання технологій дистанційного навчання;
- оновлення методичного забезпечення освітнього процесу, зокрема розширення банку тестів з усіх навчальних дисциплін;
- підвищення рівнів навчальній мотивації здобувачів вищої освіти у складній ситуації в країні;
- удосконалення психолого-педагогічного супроводу навчання здобувачів вищої освіти.

Важливим завданням, яке розв'язувалось упродовж звітнього періоду, був пошук ефективних шляхів організації освітньої діяльності в умовах змішаного та дистанційного навчання, що стало особливо актуальним у зв'язку із подальшим поширенням covid-19 та початком повномасштабної війни в Україні.

Для підвищення якості освіти в РДГУ використовувались:

- освітні сервіси: віртуальні диски, створені для кожної кафедри в домені rshu.edu.ua; платформи дистанційного навчання; відкриті освітні ресурси; платформи організації дистанційного навчання (Microsoft Teams, GoogleClassroom, Moodle);
- сучасні методики і технології навчання: дистанційного навчання, модульно-розвивального навчання, системної диференціації освітнього процесу, особистісно-орієнтовані технології, когнітивно-орієнтовані технології, діалогічні методи навчання, семінари, дискусії, проблемне навчання, когнітивне консультування, інструментально-логічні тренінги, імітаційно-ігрове моделювання технологічних процесів, організаційно-діяльнісні ігри тощо.

Важливу допомогу у підвищенні якості дистанційного навчання надали науково-методичні семінари для викладачів та студентів щодо особливостей упровадження новітніх педагогічних технологій, тренінги для науково-педагогічних працівників з розробки електронних навчальних курсів, організовані кафедрою комп'ютерно-інформаційних технологій та методики викладання інформатики.

З метою підвищення якості дистанційного навчання навчально-методична рада університету за участі кафедри інформаційно-комп'ютерних технологій та методики викладання інформатики продовжила роботу спецсеминар для науково-педагогічних працівників «Створення дистанційних курсів в середовищі MOODLE».

Питання науково-методичного супроводу викладання дисциплін є одним із обов'язкових у діяльності кафедр та науково-педагогічних працівників РДГУ. Особливою результативністю щодо його розв'язання вирізняються кафедра дошкільної педагогіки і психології та спеціальної освіти імені проф. Т. І. Поніманської (зав. кафедри проф. Дичківська І. М.), кафедра теорії та методики виховання (зав. кафедри проф. Петренко О. Б.), кафедра педагогіки початкової, інклюзивної та вищої освіти (зав. кафедри проф. Сойчук Р. Л.), кафедра всесвітньої історії (зав. кафедри проф. Постоловський Р. М.), кафедра вікової та педагогічної психології (зав. кафедри проф. Павелків Р. В.), кафедра інформаційно-комунікаційних технологій та методики викладання інформатики (зав. кафедри проф. Войтович І. С.), кафедра вищої математики (зав. кафедри проф. Петрівський Я. Б.), кафедра теорії та практики фізичної культури і спорту (зав. кафедри проф. Кіндрат В. К.), кафедра екології, географії та туризму (зав. кафедри проф. Лико Д. В.), кафедра економіки та управління бізнесом (зав. кафедри проф. Дейнега І. О.), кафедра загальної психології та психодіагностики (зав. кафедри проф. Воробйов А. М.).

В умовах дистанційного та змішаного навчання значна увага приділялась самостійній роботі здобувачів вищої освіти. Важливе місце в її організації відводилось

формуванню змісту самостійних завдань, підготовці методичних рекомендацій щодо її виконання, контролю за виконанням, який проводився з використанням тестування, проєктування (наскрізні проєкти, командні проєкти), підготовки аналітичних звітів, рефератів, виконання розрахункових робіт, презентації результатів виконаних завдань та досліджень.

В РДГУ використовується система рейтингового оцінювання результатів навчальної діяльності здобувачів вищої освіти, що сприяє підвищенню їхньої навчальної мотивації. Отримані дані такого оцінювання використовуються як основа для конкурсного відбору студентів для призначення стипендій (у тому числі персональних та іменних стипендій), зміни форми фінансування навчання на державну.

Система контролю навчальних досягнень студентів з навчальних дисциплін охоплює: поточний контроль, що дає змогу оцінити якість роботи студентів за всіма видами навчально-пізнавальної діяльності; контроль результатів самостійної роботи; модульний контроль, який включає оцінювання досягнень здобувачів освіти за результатами змістових модулів навчальної дисципліни; підсумковий семестровий контроль, що забезпечує визначення інтегрованої оцінки стосовно засвоєння знань з навчальної дисципліни.

Важливою і невід’ємною складовою освітнього процесу в РДГУ є практика. На кафедрах РДГУ наявні наскрізні та/або робочі програми з кожного виду практики, в яких визначені мета і завдання та зміст практики, послідовність вивчення окремих питань, вимоги до звітних документів, порядок підведення підсумків практики та оцінювання її результатів.

У зв’язку із продовженням карантинних заходів та воєнними діями в Україні в РДГУ практикувалось дистанційне або змішане навчання. Навчальні заняття в університеті проводились з використанням *Google Meet, Google Class, MS Teams, Skype, Viber, Zoom, Telegram, Moodle*.

3. Оцінювання якості навчальної діяльності здобувачів вищої освіти

3.1. *Аналіз успішності здобувачів вищої освіти за результатами заліково-екзаменаційних сесій* (<http://rshu.edu.ua/rezultaty-otsiniuvannia-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity>)

З допомогою проведених опитувань констатовано, що забезпечення якості оцінювання навчальних досягнень студентів РДГУ ґрунтується на принципах послідовності процедур оцінювання та академічної доброчесності, рівності здобувачів вищої освіти, політики ознайомлення студентів з правилами і критеріями оцінювання.

За результатами зимової та літньої сесій 2021/2022 навчального року зафіксовано відносно стабільний рівень абсолютної і якісної успішності студентів денної форми бакалавріату і магістратури у 2019/20 н. р. – 2021/22 н. р. Незначні відмінності зафіксовані за показниками 2019/20 н. р. та 2021/2022 н. р., які полягали у зниженні рівня абсолютної успішності на 8% та підвищення рівня якісної успішності на 8% магістрантів в 2021/2022 н. р. у порівнянні з 2019/2020 н. р. (табл. 1):

Таблиця 1

Успішність студентів за результатами екзаменаційно-залікових сесій
у 2019/2020 н. р. – 2021/2022 н. р.

Освітній ступінь	2019/2020 н. р.		2020/2021 н. р.		2021/2022 н. р.	
	Абсолютна успішність, %	Якісна успішність, %	Абсолютна успішність, %	Якісна успішність, %	Абсолютна успішність, %	Якісна успішність, %
Бакалавр	88	50	88	51	87	50
Магістр	98	64	91	70	90	72

3.2. Аналіз результатів ректорських контрольних робіт (<http://rshu.edu.ua/rezultaty-otsiniuvannia-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity>)

Отримані дані свідчать про позитивні тенденції щодо збереження міцності залишкових знань здобувачів вищої освіти. За результатами ректорських контрольних робіт, що проводились згідно з графіком, поданим деканами факультетів та директором інституту мистецтв, зафіксовано підвищення якісної успішності здобувачів вищої освіти у звітний період (табл. 2).

Таблиця 2

Успішність студентів за результатами виконання ректорських контрольних робіт у 2019/2020 н. р. – 2021/2021 н. р.

2019/2020 н. р.		2020/2021 н. р.		2021/2022 н. р.	
Абсолютна успішність, %	Якісна успішність, %	Абсолютна успішність, %	Якісна успішність, %	Абсолютна успішність, %	Якісна успішність, %
90,4	64,2	96,6	64,5	97,3	77,7

Як видно з табл. 2, показники абсолютної успішності у 2021/22 навчальному році (97,3%) є відповідним і навіть дещо вищими (на 0,7%) за показники 2020/21 н. р. (96,6%), а показники якісної успішності підвищились до 77,7%, що на 13,2% перевищує показники попереднього навчального року і на 13,5% – показники 2019/2020 навчального року.

3.3. Аналіз результатів перевірки на наявність плагіату в кваліфікаційних роботах здобувачів вищої освіти

У відповідності до «Положення про академічну доброчесність у Рівненському державному гуманітарному університеті» (https://www.rshu.edu.ua/images/rshu/pol_acad_dobr_rshu.pdf) в РДГУ проводилась перевірка усіх кваліфікаційних робіт здобувачів вищої освіти ОС магістра на наявність плагіату. Роботи подавались в електронному варіанті згідно з графіком, затвердженим ректором РДГУ (https://www.rshu.edu.ua/images/rshu/poradok_plagiat_mag_2021_2022.pdf), і перевірялись із застосуванням антиплагіатної інтернет-системи «StrikePlagiarism».

Результати перевірки текстів кваліфікаційних робіт із докладними звітами надсилались на кафедри, які забезпечували їх підготовку.

4. Оцінювання якості діяльності науково-педагогічних працівників

У відповідності до «Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освіти в Рівненському державному гуманітарному університеті» (<http://rshu.edu.ua/rezultaty-otsiniuvannia-naukovo-pedahohichnykh-pratsivnykiv>) в РДГУ проводиться щорічне оцінювання науково-педагогічних працівників, що супроводжується визначенням їхнього рейтингу.

Його метою є визначення порівняльної ефективності роботи науково-педагогічних працівників університету, активізація їх діяльності з усіх видів виконуваної роботи, узагальнення і розповсюдження передового досвіду, стимулювання професійного зростання, підвищення кваліфікації, продуктивності педагогічної і наукової праці, розвиток творчої ініціативи, накопичення статистичної інформації про динаміку розвитку науково-педагогічних працівників, стимулювання їх діяльності, спрямованої на підвищення якості освіти та встановлення відповідності показників роботи університету вимогам українського законодавства, вітчизняних та міжнародних стандартів якості.

Рейтинг науково-педагогічних працівників визначався за результатами їхньої діяльності у 2017-2021 роках.

Процедура рейтингування здійснювалась поетапно:

На першому (кафедральному) етапі відбувалось заповнення даних про особисті здобутки викладачів, перевірка поданих даних відповідальними особами, призначеними кафедрами, та затвердження індивідуальних рейтингів на засіданнях кафедр.

На другому (факультетському) етапі здійснювалась контрольна перевірка підготовлених кафедрами даних експертними комісіями відповідних факультетів/інституту мистецтв.

На третьому (загальноуніверситетському) етапі підводились підсумки рейтингування.

Рейтинг визначався окремо за посадовими категоріями (професори, доценти, старші викладачі, викладачі) за групами показників, наведених у додатку 1 до згаданого Положення. Одиниці виміру і кількість балів за одиницю для кожного показника були зазначені у цьому додатку.

Абсолютний особистий рейтинг викладача (РВ – рейтинг викладача) розраховувався як сума його рейтингів за групами показників: $RVA = \sum Pi$

Результати визначення рейтингів науково-педагогічних працівників були оприлюднені на вебсайті РДГУ (<https://www.rshu.edu.ua/rezultaty-otsiniuvannia-naukovo-pedahohichnykh-pratsivnykiv>).

5. Опитування щодо якості вищої освіти в РДГУ

Процедура опитувань учасників освітнього процесу організована з допомогою анкетування в режимі онлайн відповідно до «Положення про порядок організації та проведення опитувань у Рівненському державному гуманітарному університеті» (http://rshu.edu.ua/images/navch/pol_ppotp_opit_rshu_2021.pdf). Анкети розміщені на вебсайті РДГУ (<https://www.rshu.edu.ua/tematyka-opytuvannia-zmist-anket>).

5.1. Опитування здобувачів вищої освіти

У 2021/2022 навчальному році опитування проводилось:

- з метою вивчення проблем адаптації студентів I курсу – на початку навчального року;
- з метою вивчення думки здобувачів вищої освіти щодо якості реалізації освітніх програм наприкінці I семестру 2021/22 навчального року (розпорядження ректора від 18.01.2022 р. №02-01-03);
- з метою вивчення думки здобувачів вищої освіти і навчально-педагогічних працівників щодо організації освітнього процесу в умовах війни (розпорядження ректора від 18.01.2022 р. №15-01-03).

Відповіді студентів I курсу свідчили про наявність труднощів щодо дидактичної адаптації, орієнтації у новому середовищі, самостійного проживання і планування свого життя. Переважна більшість респондентів отримали допомогу від своїх викладачів і зокрема від кураторів академічних груп та здобувачів освіти, які навчаються на старших курсах (<https://www.rshu.edu.ua/rezultaty-opytuvannia-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity>).

Аналіз відповідей здобувачів вищої освіти дав змогу виявити їхні оцінки стосовно якості освітніх програм, які виявились переважно позитивними (рис. 1).

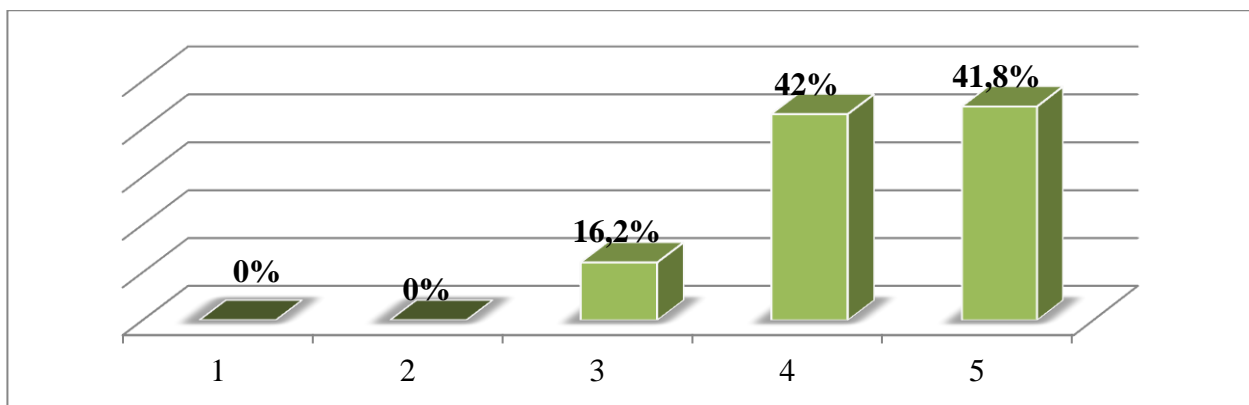

Рис. 1. Оцінки здобувачів вищої освіти змісту освітніх програм

Переважає більшість респондентів виявили задоволення якістю викладання навчальних дисциплін.

Більшість здобувачів вищої освіти надали позитивну оцінку рівню організації дистанційного навчання (рис. 2).

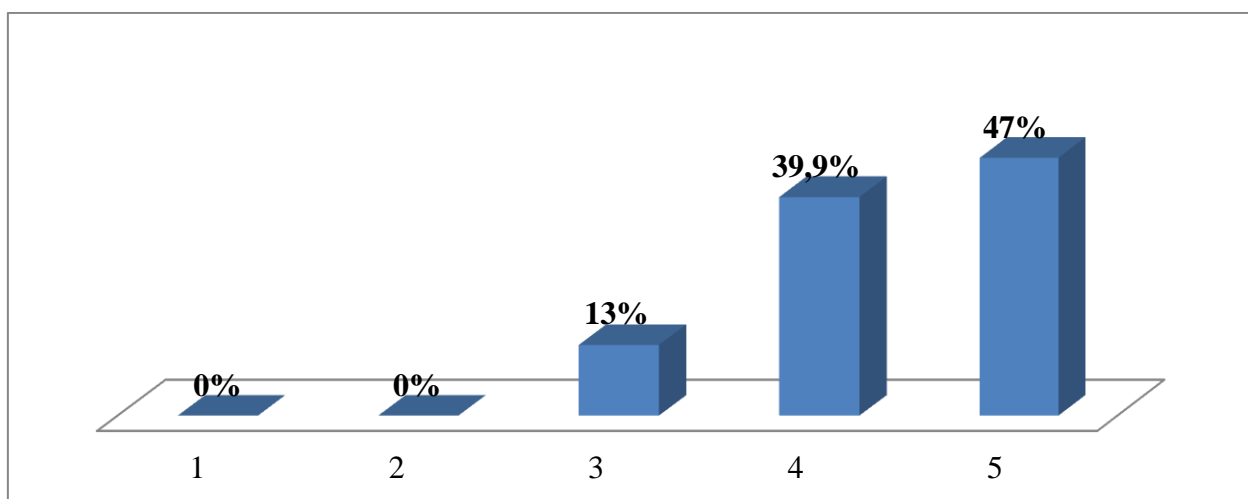

Рис. 2. Оцінки здобувачів вищої освіти щодо рівня організації дистанційного навчання

Оцінки можливостей освітнього середовища Університету також виявились переважно високими: більшість здобувачів вищої освіти вважали, що вона заслуговує найвищої (5 балів – 44,7%) або високої (4 бали – 43,1%) оцінки (рис. 3).

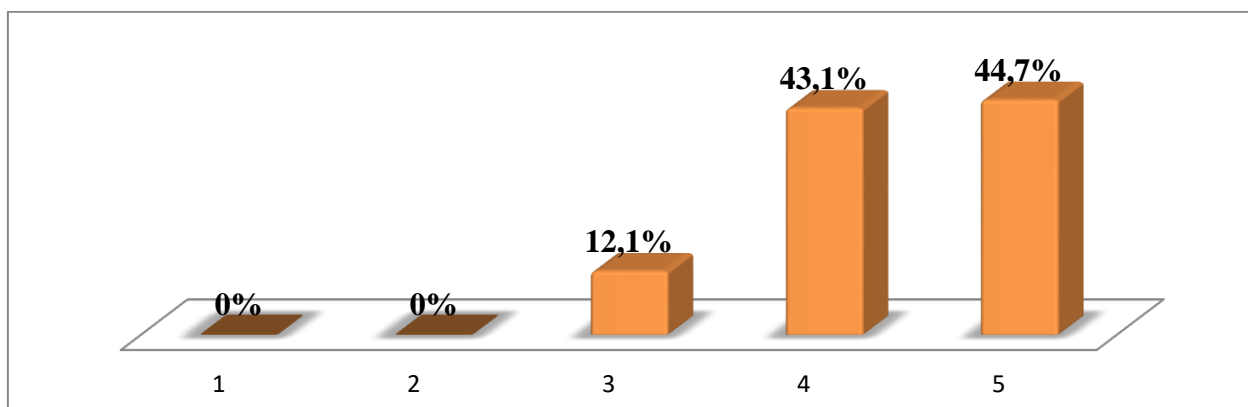

Рис. 3. Оцінки здобувачів вищої освіти щодо можливостей освітнього середовища Університету

Результативним та корисним виявились анкетування здобувачів вищої освіти і науково-педагогічних працівників щодо організації освітнього процесу в умовах війни.

Як зазначили опитані, ситуація у місцях їхнього проживання здебільшого характеризувалась поодинокими повітряними тривогами (81,4%). Окремі респонденти повідомили про випадки бойових дій у їхній місцевості (7,7%), а 7,3% проживали у безпечній місцевості. Відповіді 1,6% опитаних вирізнялись від інших – у них повідомлялось про часті повітряні тривоги, активні бойові дії, бомбардування, обстріли.

Свої відповіді здобувачі вищої освіти підтвердили висновком про те, що ситуація, в якій вони перебувають, дозволяє (32,1%) або здебільшого дозволяє (58,1%) здійснювати навчальну діяльність. Водночас інша, дещо менша частина опитаних скаржилась на те, що їхні життєві обставини переважно не дозволяли (8,4%) або унеможлиблювали (1,4%) навчання (рис. 4).

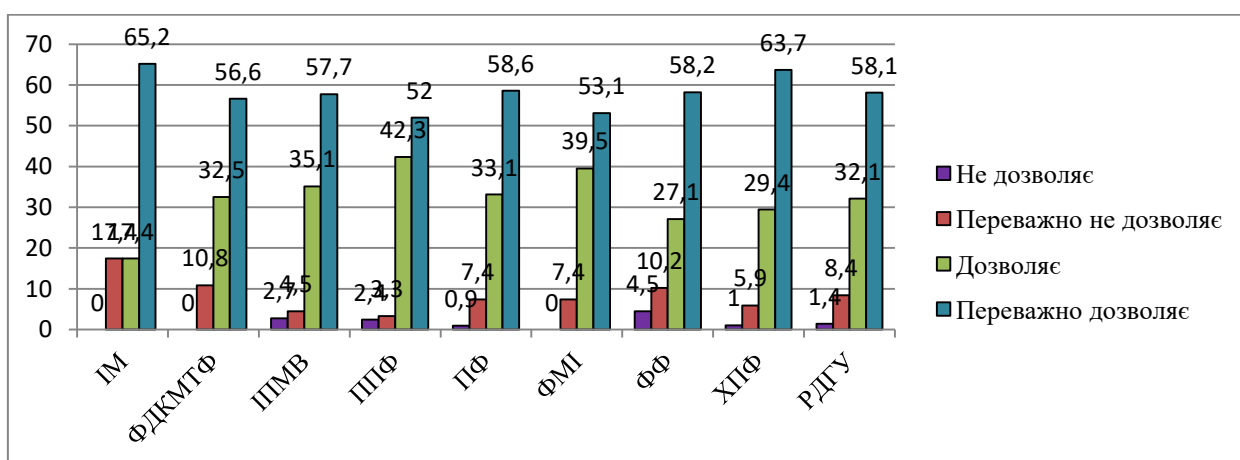

Рис.4. Оцінки здобувачів вищої освіти щодо можливостей здійснювати навчальну діяльність у наявній ситуації, %

Як засвідчили отримані дані, молоді люди глибоко переживають події, пов'язані з війною, що відображалось в емоціях стенічного характеру. Водночас вони переживали патріотичні почуття, змістом яких є гордість, віра у перемогу, надія на світле майбутнє.

У зв'язку з воєнними подіями частина учасників опитування охарактеризували свій психічний стан як незадовільний (7,2%) або переважно незадовільний (18,7%) (рис. 5).

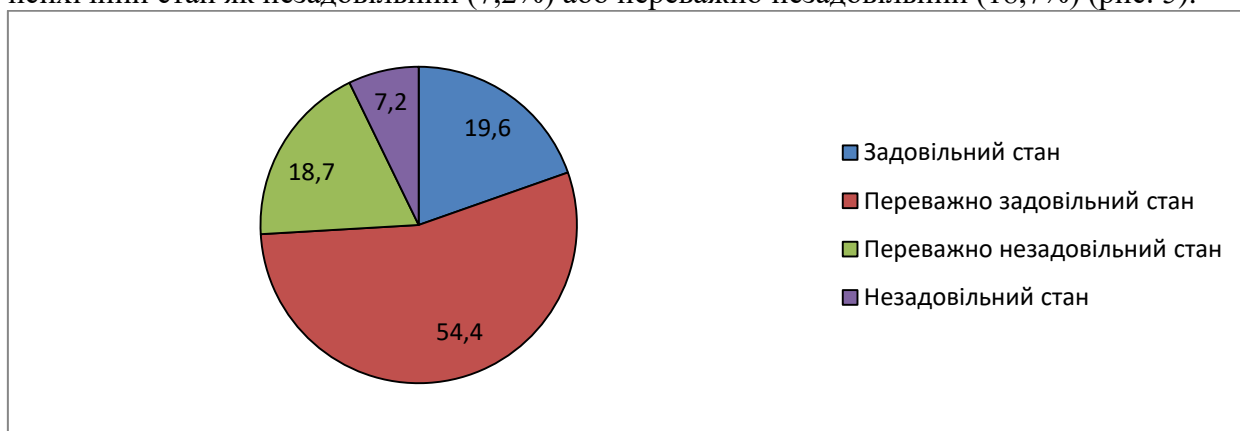

Рис. 5. Оцінки здобувачів вищої освіти щодо власного психічного стану, %

Більше половини опитаних (61,5%) вважали, що їхні стани негативно позначаються на якості навчання і пов'язували цей факт як з об'єктивними воєнними обставинами, так і

з суб'єктивними чинниками (важко зосередитись на навчанні через негативні переживання, втому і знесилення) (рис. 6).

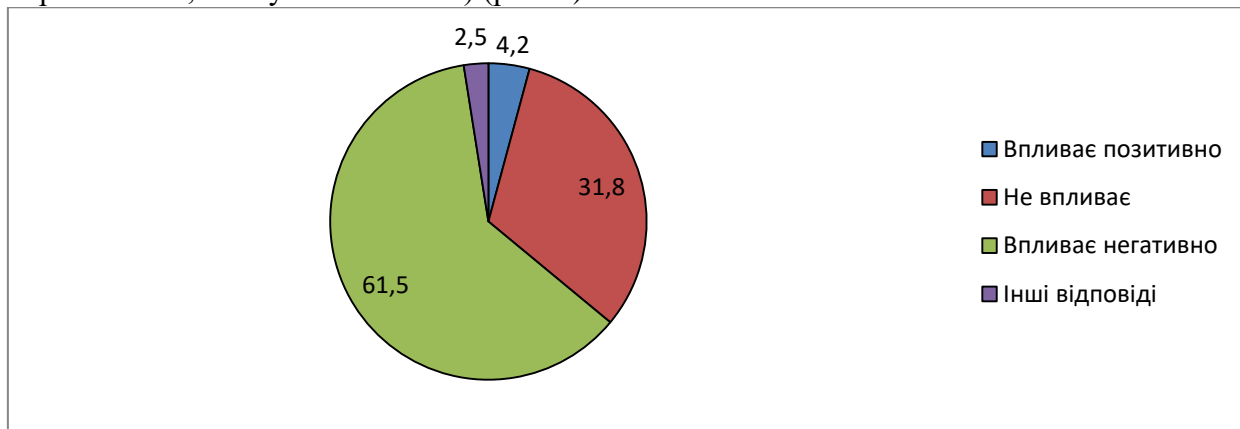

Рис. 6. Оцінки здобувачів вищої освіти щодо впливу їхнього стану на якість навчальної діяльності, %

Воєнні події позначились і на рівнях мотивації здобувачів вищої освіти до навчання – зниження її рівня помітили 65,3% здобувачів (рис. 7). Натомість 31,1% опитаних вважали її незмінною, а 3,1% констатували певне підвищення прагнення вчитись (рис. 7).

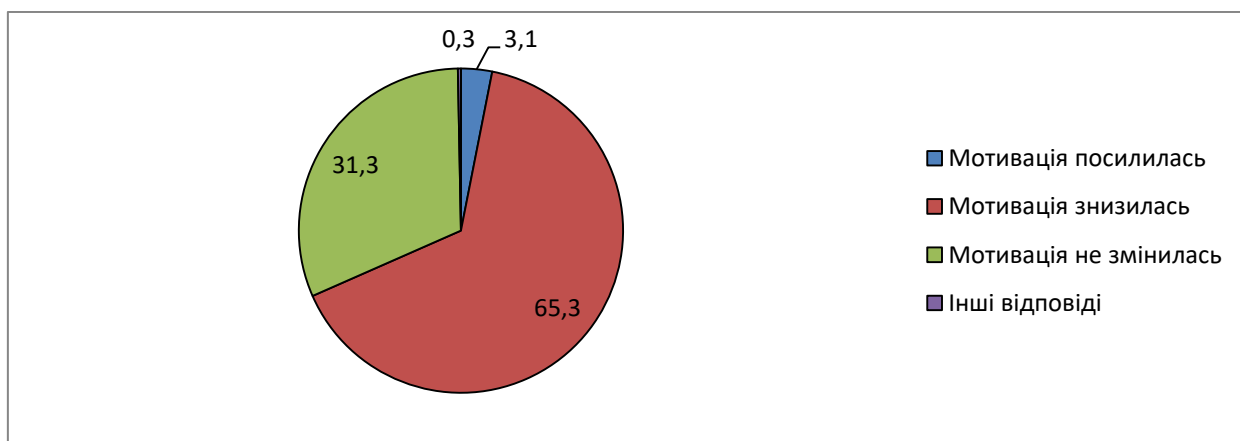

Рис. 7. Оцінки здобувачів вищої освіти щодо рівнів мотивації до навчання, %

При цьому більшість респондентів повідомили, що отримують підтримку від своїх викладачів (85%), від працівників і керівників структурних підрозділів РДГУ (71%).

Дані, отримані з допомогою опитування, засвідчили необхідність в подальшій адаптації освітнього процесу до особливостей воєнного часу, врахування життєвих обставин та можливостей здобувачів вищої освіти щодо навчання через розроблення індивідуальних планів, індивідуальних завдань, оптимізації змісту та умов практики, вимог до виконання кваліфікаційних робіт та організації кваліфікаційних іспитів; активізації зворотного зв'язку; забезпечення психологічної підтримки здобувачів вищої освіти на усіх рівнях взаємодії (викладача, куратора, структурного підрозділу, професійних психологів) з метою покращення їхнього психічного стану, підвищення рівня навчальної мотивації та покращення якості знань.

Ці завдання розв'язувались під час проведення навчальних занять та контрольних заходів, що проводились у відповідності до наказу «Про проведення атестації випускників закладів фахової передвищої, вищої освіти» від 21.03.2022 р. № 265. та листів МОН України «Про рекомендації стосовно окремих питань завершення 2021/2022 навчального року у закладах вищої, фахової передвищої

освіти» від 21.04.2022 р. № 1/4334-22, «Про організацію освітнього процесу» від 06.03.2022 р. № 1/3371-22. На виконання рекомендацій, зазначених у листах МОН України «Про забезпечення психологічного супроводу учасників освітнього процесу в умовах воєнного стану в Україні» від 29.03.2022 р. № 1/3737-22, «Про методичні рекомендації «Перша психологічна допомога. Алгоритм дій» від 04.04.22 р. № 1/3872-22 видано наказ ректора від 01 липня 2022 № 80-01-01 «Про вдосконалення якості освіти у Рівненському державному гуманітарному університеті в умовах війни»; наказ ректора від 11 липня 2022 р. №88-01-01 «Про створення умов стійкого психічного здоров'я та соціально-педагогічної допомоги учасникам освітнього процесу під час збройної агресії російської федерації».

5.2. Опитування науково-педагогічних працівників

Завдання опитування науково-педагогічних працівників полягали у вивченні їхньої думки стосовно:

- якості реалізації освітніх програм (проводилось згідно з розпорядженням ректора від 18.01.2022 р. №02-01-03);
- проблем освітнього процесу в умовах війни (розпорядження ректора від 18.04.2022 р. №15-01-03).

В опитуванні щодо якості реалізації освітніх програм, яке здійснювалось з 19-24 січня 2022 року взяли участь 180 осіб. Більшість з них вважають освітні програми, які вони обслуговують, актуальними, відповідними стандартам вищої освіти та тенденціям розвитку ринку праці.

Під час викладання навчальних дисциплін викладачі поєднують традиційні та інноваційні форми і методи.

Науково-педагогічні працівники підтримують ідеї студентоцентрованого підходу і реалізуються його принципи через застосування різноманітних способів подачі навчального матеріалу, співпраці зі студентами та виявлення поваги й уваги до них.

На думку учасників опитування, головними особистісними чинниками успішної реалізації освітньої програми є досвід викладача, знання ним предмету викладання, володіння освітніми технологіями і методами навчання, інноваційність.

У квітні 2022 року було проведено анкетування з питань, присвячених навчанню в умовах війни. Отримано відповіді від 208 осіб. На відміну від здобувачів вищої освіти, представники професорсько-викладацького складу оптимістичніше оцінили наявну ситуацію і вважали її придатною (63,2% опитаних) або переважно придатною (35,1% опитаних) для роботи.

Проте, на думку п'ятої частини викладачів (21,4%), переживання, що виникають через війну, негативно позначаються на трудовій діяльності – її звичний алгоритм порушується у зв'язку з нестабільністю безпекової ситуації та тривалою відсутністю фізичного контакту зі студентами. В умовах війни нерідко втрачається можливість неухильно дотримуватись розкладу (повідомили 41% респондентів), дещо знизилась навчальна мотивація студентів (зазначили 32% опитаних), а якість засвоєння студентами знань сьогодні зазвичай заслуговує на оцінку «добре» (59,5%) або «задовільно» (30,1%). Подібними до попередніх виявилися оцінки респондентів, висловлені з приводу якості дистанційного навчання, яку вони оцінили здебільшого на 4 (58,9%) бали. Найвища оцінка у 5 балів була отримана від 10,6% науково-педагогічних працівників, а нижчі (1 і 2 бали) – від 3,1% з них.

90% учасників опитування стверджували, що цікавляться станом студентів та ситуацією, в якій вони перебувають. На думку педагогів, молоді люди сьогодні

стикнулись зі складними життєвими проблемами, які пов'язані з переживаннями за долю країни та близьких їм людей, зміною нормальних умов життя та втратою частини можливостей для успішного навчання.

Відтак до актуальних у довоєнний карантинний період технічних, комунікативних та просвітницьких проблем, пов'язаних з тимчасовим використанням в освітньому процесі дистанційного і змішаного навчання, додалися ще й інші, зумовлені травмівними, дезорганізуючими воєнними обставинами.

Підсумовуючи досвід щодо навчання в РДГУ, отриманий під час повномасштабної війни, можна зробити висновок, що сьогодні конче потребують розв'язання проблеми, пов'язані з:

- підвищеною стресогенністю життя учасників освітнього процесу (як і всіх українських громадян);
- нестабільністю ситуації навчання;
- погіршенням психічних (емоційних, інтелектуальних, вольових) станів учасників освітнього процесу.

Підкреслимо, що у воєнний час підвищується відповідальність за якісну підготовку фахівців, що є першочерговим громадянським обов'язком освітнього закладу та його працівників. Виконання цього обов'язку має бути спрямованим, по-перше, на удосконалення організаційно-методичних засад освітнього процесу, орієнтованих на гнучке реагування на мінливі зовнішні обставини та на підтримку оптимального психічного стану студентів, викладачів, усього персоналу РДГУ; по-друге, на підвищення рівня відповідальності та виконавської дисципліни учасників освітнього процесу.

Відтак першочерговими завданнями закладу освіти є ревізія освітнього потенціалу в контексті забезпечення якісної освітнього процесу в умовах війни, передусім:

- організаційних засад освітнього процесу;
- технологічних рішень щодо його проведення;
- можливостей психологічної допомоги учасникам освітнього процесу.

6. Забезпечення академічної доброчесності в РДГУ

Відповідно до «Положення про академічну доброчесність у Рівненському державному гуманітарному університеті» (https://www.rshu.edu.ua/images/rshu/pol_acad_dobr_rshu.pdf) в РДГУ створено раду з питань академічної доброчесності, яку очолює проректор з наукової роботи проф. Дейнега О. В., та відповідні ради на кожному факультеті і в інституті мистецтв.

З метою забезпечення академічної доброчесності в РДГУ забезпечуються заходи із запобігання і виявлення академічного плагіату, а саме:

просвітницька робота з роз'яснення сутності академічної доброчесності, правил підготовки наукових текстів та порядку цитування;

викладання навчальних дисциплін «Основи наукових досліджень», «Інтелектуальна власність»;

рецензування наукових публікацій науково-педагогічних працівників та кваліфікаційних робіт здобувачів вищої освіти;

перевірка на наявність плагіату у кваліфікаційних роботах здобувачів вищої освіти;

урахування фактів наявності плагіату під час допуску до захисту кваліфікаційних робіт;

урахування фактів виявлення плагіату при продовженні дії контракту з науково-педагогічними працівниками.

Таким чином, можливим є висновок, що в РДГУ розроблені основні складові системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти та проводиться робота з їх реалізації, спрямована на вдосконалення змісту освітніх програм, науково-методичного забезпечення освітнього процесу, організації навчання у воєнних умовах з урахуванням психічного стану здобувачів вищої освіти, підтримки їхнього особистісного розвитку через здобуття освітніх компетентностей та реалізації індивідуальної освітньої траєкторії.

Відповідальна за роботу Центру якості освіти

доц. К. В. Джеджера